

نقش تفکر بسیجی در تحقق اتحاد ملی و انسجام اسلامی (از دیدگاه امام خمینی (ره))

زینب شریفی اسدی^۱

چکیده

اسلام و سایر مشترکات، از مسلمانان کشورهای قدرتمندی می‌سازد که مطلوب کشورهای قدرتمند دنیا نمی‌باشد؛ از این رو، ابرقدرت‌ها برای تداوم سروری خود، سعی در از بین بردن اتحاد بین مسلمانان دارند. تحقق اهداف بلند اتحاد مسلمانان با توجه به ویژگی‌ها و مشترکات خاص آنها، در رأس مقولات ارزشمند سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در اندیشه امام خمینی (ره) قرار دارد. از این رو، تفکر بسیجی و اشاعه آن، به عنوان بهترین راهکار پیشنهادی از اندیشه امام در تحقق این اصل، صادر گردیده است. زیرا بسیج نیرویی است مسلمان و تربیت یافته دینی، با ماهیت و کارآیی‌هایی نظیر: نیروی نظامی فراگیر، مملو بودن از باور ناب اسلامی، حلّال مشکلات ملت‌ها، عامل وحدت و اقتدار و مانع از اختلاف، کلان‌اندیشی، مثبت‌اندیشی، همگراکننده جوامع، ایجاد فضای سالم و بدون بغض، پرهیز از جزءنگری، ایجاد اقتدار و... .

از این رو، با ابزارها و ترفندهای بسیاری این اتحاد را نشانه گرفته‌اند. برای رسیدن به اتحاد و انسجام ملی و اسلامی، تفکر بسیجی با توجه به ماهیت همگرایی، آرمانی و سایر قابلیت‌ها، بهترین راهکار معرفی می‌گردد که باید این تفکر تاریخی - اسلامی در سراسر جهان اسلام ساری و جاری شود تا اهداف کلان و بزرگ جهان اسلام محقق گردد.

واژگان کلیدی: تفکر بسیجی، اتحاد ملی، انسجام اسلامی، امام خمینی (ره)

الف- خصوصیات و مشخصه‌های تفکر بسیجی و دیدگاه امام خمینی(ره) در مورد آن

جایگاه و اهمیت اصل اتحاد ملی و اسلامی در دنیای امروز که ابرقدرت‌ها با توجه به الگوهای اتحاد مسلمانان، سعی در از بین بردن آن برای تداوم سروری خود دارند در عرصه سیاسی بسیار حیاتی و اساسی است. باید با نیروی ایمان، عمل، علم، تلاش و وحدت، نیروی عظیمی را برای تحقق این هدف ایجاد کرد. با توجه به این‌که امام خمینی(ره) در اقدامی نو، با ایجاد بسیج، نیروی عظیم ملت را با نیروی ایمان، عمل، علم، تلاش و وحدت همراه نمود، و توانست برابر قدرت‌ها پیروز شده، نهیب این انقلاب را در دل‌ها بکارد، با رواج تفکر بسیجی، به عنوان تجربه‌ای موفق و مفید نیز می‌توان به تحقق اهداف اتحاد ملی و انسجام اسلامی، جامعه عمل پوشید.

بسیج، نیرویی مسلمان و تربیت یافته دینی است که اگر چه مفهوم آن از صدر اسلام وجود داشت، اما امام خمینی(ره) تشکل آن را ایجاد نمود و فعالیت آن را برای نیل به اهداف اسلامی مفید دانست. پس از گذشت چند ماه از انقلاب، امام ضرورت سازماندهی و آموزش همه مردم را در قالب ارتش بیست میلیونی برای مقابله با دشمن مطرح نمودند. و آمادگی و حضور مقتدرانه مردم را در عرصه دفاع از انقلاب همانند سایر نهادها ضروری خواندند و به این منظور در ۴ آذرماه ۱۳۵۸ فرمان تشکیل ارتش بیست میلیونی (بسیج مستضعفان) را صادر نمودند(بختیاری، ۱۳۸۳، ۲۲۹).

خصوصیات و مشخصه‌های تفکر بسیجی

کشورهای مسلمان با وجود ویژگی‌های همگرایی بسیار خود، در صورت هماهنگ بودن به بزرگترین دشمن برای ابرقدرت‌ها تبدیل خواهند شد. این هماهنگی و اتحاد که در سایه تمسک به دین خدا یعنی تنها ایدئولوژی برتر و فرا انسانی جامعه میسر است، اهداف مهمی را دربردارد. از این رو باید با نوع خاصی از تفکر با آن برخورد نمود که ویژگی‌هایی نظیر موارد زیر را در تحقق اهداف اتحادی در خود داشته باشد: کلان اندیشیدن؛ پرهیز از جزئ‌نگری‌های کم‌اهمیت؛ مثبت‌اندیشی؛ ایجاد اقتدار؛ توجه به همگرایی؛ از بین بردن بغض؛ اهمیت دادن آن‌ها به همدیگر؛ هماهنگی در اتخاذ سیاست‌های یکسان؛ ایجاد اتحاد ملی و انسجام اسلامی. همان‌طور که در متن اشاره شد، همه تعاریف فوق در اندیشه تفکری بسیج در دیدگاه حضرت امام(ره) وجود داشته است.

تفکر بسیجی در نگاه امام خمینی(ره)

امام خمینی(ره) به عنوان معمار انقلاب و با توجه به شرایط جامعه، دستور ایجاد بسیج ملی را برای نیل به اهداف بلند انقلاب صادر نمود. در تعریف و کارآیی دقیق تفکر بسیجی و نقش سازنده آن، دیدگاه‌های حضرت امام در آن مورد مذاقه قرار می‌گیرد تا بتوان از قابلیت‌های آن در سایر عرصه‌ها نیز بهره برد:

۱- **بسیج و نیاز جامعه اسلامی به نیروی نظامی فراگیر:** مملکت اسلامی باید همه‌اش نظامی باشد، مملکتی که در خط اسلام ناب محمدی و مخالف با پول‌پرستی و تحجرگرایی و مقدس‌نمایی است، باید همه افرادش بسیجی باشند و فنون نظامی و دفاعی لازم را بدانند؛ چرا که در هنگامه خطر ملتی سربلند و جاوید است که اکثریت آن آمادگی لازم رزمی را داشته باشند. (نرم‌افزار روح‌الله ۲، صحیفه امام، ۶۷/۹/۲؛ شعبانی، ۱۳۸۶، ص ۱۶)

۲- **بسیجی کردن آرمان الهی و مد نظر اهل بیت (ع):** «ائمه ما با همان دید الهی که داشتند، می‌خواستند که این ملت‌ها را با هم بسیج و یکپارچه کنند... تا آسیب‌پذیر نباشند.» (صحیفه امام، ۵۹/۸/۱۴) اهل بیت همواره خواستار اقتدار و عزت مسلمانان بودند و در راه نیل به این هدف تلاش‌های بسیاری نمودند و سفارش‌ها و دستورهای بسیاری را ایراد نموده‌اند.

۳- **بسیج، نسخه‌ای برای تمام جهان اسلام:** پیامبر (ص) مردم را در مسجد بسیج می‌نمودند. (همان، ج ۱۸، ص ۵۳). امام (ره) نیز، با توجه به شرایط و شناخت جامعه اسلامی، نسخه قابل تجویز از صدر اسلام برای همه جهان اسلام را، تشکیل بسیج می‌دانند. و می‌فرمایند: بسیجیان جهان اسلام باید در فکر ایجاد حکومت بزرگ اسلامی باشند و این شدنی نیست مگر این‌که باید هسته‌های مقاومت را در تمام جهان به وجود آورد. (همان، ۶۷/۹/۲، ج ۲۱، ص ۱۹۵).

۴- **ضرورت تشکیل بسیج اسلامی:** ایشان معتقد بودند: جنگ ما، جنگ عقیده است و در این جنگ اعتقادی باید بسیج بزرگ سربازان اسلام را در جهان به راه انداخت. (همان، ۶۷/۴/۲۹، ج ۲۱، ص ۸۷) تا اعتلاء کلمه اسلام نائل گردد. (همان، ۶۰/۷/۱۷، ج ۱۵، ص ۲۷۷). امام رمز موفقیت مسلمانان را در اقتدار هر چه بیشتر آنها علیه کفر برمی‌شمرد و معتقدند باید جریانی فراگیر صورت پذیرد. زیرا با انرژی فردی به این سطح وسیع نمی‌توان پاسخ مناسب داد.

۵- **تاریخ مصرف دائم بسیج:** ایشان بسیج را متعلق به همه زمان‌ها دانسته که در هر عرصه و هر شرایطی حماسه‌آفرینی می‌کند، خواه در جنگ، خواه در صلح، خواه در هر شرایط دیگر. برای اعتلاء کلمه اسلام باید بسیجی بود و بسیجی عمل کرد. از این‌رو با پایان دفاع مقدس ایشان فرمودند: «شما در جنگ تحمیلی نشان دادید که با مدیریت صحیح و خوب می‌توان اسلام را فاتح جهان نمود. شما باید بدانید که کارتان به پایان نرسیده است، انقلاب اسلامی در جهان نیازمند فداکاریهای شماست و مسئولین تنها با پشتوانه شماست که می‌توانند به تمامی تشنگان حقیقت و صداقت اثبات کنند که بدون امریکا و شوروی می‌شود به زندگی مسالمت‌آمیز توأم با صلح و آزادی رسید» (همان، ج ۲۱، ص ۱۹۵-۱۹۶).

۶- **بسیج عامل اقتدار ایران:** ایشان با توجه به اهداف و عملکرد مثبت بسیج در اسلام و ایران فرمودند: «اگر بر کشوری نوای دلنشین تفکر بسیجی طنین‌انداز شد، چشم طمع دشمنان و جهانخواران از آن دور خواهد گردید. و آلا هر لحظه باید منتظر حادثه ماند» (همان، ج ۲۱، ص ۱۹۵). زیرا در دنیایی که قدرت‌طلبان ناصالحی به تعبیر

رهبری قلدری می‌کنند باید با قدرت و سلاح زمان پیش رفت و مهیب اسلام و مسلمانان را در دل آن‌ها کاشت تا دندان طمع آن‌ها در گرفتن این سرزمین‌ها چیده شود و دیگر به عنوان آلت دست خود به آن ننگرند.

۷- تعریف کارآیی‌های بسیج: امام خمینی (ره) کارآیی‌هایی را برای بسیج مردمی تعریف نموده‌اند:

الف- حل مشکلات ملت‌ها: ایشان مهم‌ترین ویژگی آن را حل مشکلات ملت‌ها دانسته‌اند، که شامل: سازندگی، کسب پیروزی سیاسی، حذف محرومیت‌ها، آبادانی کشور (امام (ره) در موارد بسیار زیادی به این مهم اشاره نمودند که می‌توان به عنوان نمونه به موارد زیر اشاره نمود: همان ۵۸/۳/۶، ج ۷، ص ۵۲۰؛ ۵۷/۱۱/۲۸، ج ۶، ص ۱۷۴؛ ۵۷/۱۱/۲۸، ج ۶، ص ۱۷۴؛ ۵۹/۶/۲۱، ج ۱۳، ص ۲۱۰، کمک به زلزله‌زدگان (همان، ۵۸/۸/۲۳، ج ۱۱، ص ۴۷)، عامل قطع فساد (همان، ۵۸/۵/۳۱، ج ۹، ص ۳۱۸)، بسیج عمومی برای مبارزه با بی‌سوادی (همان، ۵۸/۱۰/۷، ج ۱۱، ص ۴۴۶)، ایجاد ستاد بسیج اقتصادی (همان، ۶۱/۳/۸، ج ۱۶، ص ۲۷۰) و... می‌باشد و در کل بسیج را آماده فداکاری در راه ملت قرار دادند (همان، ۵۸/۸/۱۲، ج ۱۱، ص ۴۷؛ ۵۸/۵/۳۱، ج ۹، ص ۳۱۸؛ ۵۸/۱۰/۷، ج ۱۱، ص ۴۴۶؛ ۶۱/۳/۸، ج ۱۶، ص ۲۷۰) و این یعنی تحقق آرمان‌های ملی نیز در اتحاد و بسیج مردم قرار دارد که با عوامل و اندیشه‌های بزرگی در کنار هم قرار گرفته‌اند.

ب- بسیج عامل وحدت و مانع ایجاد اختلاف: وقتی رفع دغدغه‌های ملت به عهده بسیج گذاشته شود، مسلماً باید خود آن، عامل وحدت و مانع ایجاد اختلاف نیز به حساب بیاید که امام نیز آن را به این ویژگی شناخته شده می‌داند (همان، ۵۸/۲/۱۶، ج ۷، ص ۱۸۶؛ ۵۸/۲/۷، ج ۷، ص ۱۴۹).

۸- ملی و فراملی نمودن بسیج: امام خمینی (ره) برای عمومی نمودن بسیج تلاش‌های فراوان نمودند و بارها بسیج را عمومی اعلام کردند (همان، ۵۸/۴/۱۸، ج ۹، ص ۲۶؛ ۵۹/۱/۲۸، ج ۱۲، ص ۲۳۹). ایشان معتقد بودند همه ملت ایران، اعم از مرد و زن باید بسیجی شوند (همان، ۵۸/۵/۲۷، ج ۹، ص ۲۹۰). برای این منظور و برای توجه به آرمان‌های اسلامی فراملی، روزهایی را با اهدافی بزرگ به وجود آوردند تا عامل به صحنه آوردن این بسیج عمومی باشد. از جمله روز قدس که یک آرمان بزرگ اسلامی و بشری است به این منظور در نظر گرفته شد (همان، ۵۸/۵/۲۶، ج ۹، ص ۲۸۰).

۹- اسلام، آرمان و ایدئولوژی بسیج: ایده و آرمان‌هایی که بسیج مردمی را شکل می‌داد، همان اندیشه پاک اسلامی بود (همان، ج ۲۱، ص ۱۹۴، ۶۷/۹/۲) که با دعا و نام و آرمان‌های مقدس حضرت سید الشهدا عجین گشته بود (همان، ج ۱۶، ص ۳۴۶، ۶۱/۳/۳۱).

امام فرمودند: «این قدرت اسلام بود که... همه را با هم بسیج کرد.» (همان، ج ۱۲، ص ۳۰۸، ۵۹/۲/۲۹). و در جای دیگر فرمودند: اعتقادات دینی، اسلامی، باعث بسیج مردم است. (همان، ج ۱۱، ص ۱۸۳، ۵۸/۹/۱۶) که مصداق آیه "و اعتصموا بحبل الله جمعياً و لا تفرقوا" (آل عمران، آیه ۱۰۳) می‌باشد که عظمت ایدئولوژی الهی و اسلامی را می‌سازد.

۱۰- **اتحاد و رسیدن به آرمان‌ها، هدف بسیج:** تعریف برگزیده امام (ره) از بسیج شدن، یکپارچه و یک هدف شدن امت‌ها برای آزادی و رهایی و رسیدن به اهداف بلند می‌باشد (همان، ۵۷/۹/۲۴، ج ۵، ص ۲۳۸)؛ زیرا این اهداف هستند که انسان‌ها را به تلاش سوق می‌دهند و هرچه این اهداف بلندتر باشد سطح وسیعی از آرمان‌ها را پاسخگو خواهد بود.

نتایج ایجاد اتحاد و انسجام اسلامی

الف- اقتدار: به مدد این اتحاد، اقتدار عمیقی که باورهای راستین دینی مبنای آن را شکل می‌دهد ایجاد می‌گردد و کشورهای جهان مجبور خواهند شد علی‌رغم خودخواهی خود، سیاست‌های کشورهای اسلامی را بپذیرند و جایگاه این قدرت، به آنها پیشخوانه محکمی در سیاست‌های روز خواهد داد.

ب- خودباوری: این شمار زیاد و سیاست هماهنگ و اقتدار فراگیر باعث ایجاد خودباوری خواهد شد و باعث ایجاد شعور سیاسی و فکری واقعی با توجه به واقعیات موجود خواهد شد، علی‌رغم کم اهمیت جلوه دادن آن‌ها توسط دشمنان.

این خودباوری و شناخت واقعی نسبت به شرایط موجود که همان اقتدار مسلمین است سبب کم اهمیت نمودن دشمنان خواهد شد؛ از این رو آنان با ایجاد موانع، مانع از نیل مسلمین به خودباوری می‌گردند.

اما این امر باعث شده تا دشمنان به ایجاد موانع و مبارزه با خودباوری مسلمین پردازند. خودباوری مسلمین بر مبنای دینی، مبنای اتحاد محکمی است که سیاست منفی بیشتری را از طرف استعمار به خود معطوف داشته است؛ شامل: بزرگ‌نمایی استعمارگران در اذهان و عقب‌مانده نشان دادن بقیه، زیر سؤال بردن ارزش‌های اسلامی، و خشن خطاب کردن تعالیم اسلامی.

اما علی‌رغم همه این موانع، خودباوری ثمرات شیرین و عمیقی را در جامعه ایجاد خواهد نمود که بسیار ارزشمند می‌باشد؛ نظیر: عکس‌العمل درست و به‌جا نشان دادن در مقابل هر یک از این سیاست‌ها، زندگی بر اساس معیارهای خودی، و اهمیت دادن و دفاع از جایگاه ارزش‌ها.

ب- جایگاه و ویژگی کشورهای مسلمان و ضرورت وجود اتحاد در بین آن‌ها

ایران اسلامی در کنار سایر کشورهای مسلمان همسایه، مجموعه ارزشمند و قدرتمندی را به وجود آورده‌اند که نهیب آن را در دل ابرقدرت‌ها و قدرت‌طلبان بزرگ امروز که قدرت جهان را فقط قبضه شده خود و در جهت منافع خود می‌طلبند به وجود می‌آورد و جایگاه اتحاد و انسجام ملی و اسلامی را در محدوده امت‌های اسلامی گسترش می‌دهد.

ایران و کشورهای همسایه آن که جغرافیایی بیشتر از محدوده خاورمیانه را به خود اختصاص داده‌اند، مهد ظهور اسلام بوده و بیشترین جمعیت مسلمان دنیا را در خود جای داده‌اند که اکثراً از حکومت‌های دینی نیز تشکیل داده‌اند و ماهیت اسلامی، علاوه بر جمعیت مسلمان آنها، مشترکات و وحدت درونی و عمیقی را در بین آنها رقم می‌زند و نمونه آن را در هیچ کجای جهان نمی‌توان دید.

جمعیت مسلمانان کشورهای همجوار اسلامی، موقعیت مهم و حساسی را در جغرافیای سیاسی دنیا به وجود آورده، از آنها کشورهای قدرتمندی را می‌سازد که این به نفع قدرت‌طلبان جهان نمی‌باشد و همه تلاش خود را در کاهش این اقتدار کلان اسلامی می‌نمایند و دست به اعمال مختلفی زده‌اند تا این اقتدار را از بین ببرند.

دشمنان در مقابل اتحاد مسلمانان به اتخاذ سیاست‌های مختلفی دست زده‌اند که از جمله می‌توان به: ایجاد تفرقه سیاسی یا مذهبی، مشغول نمودن مسلمانان به مرزهای داخلی هر کشور، به غفلت کشاندن مسلمانان، ایجاد اغتشاش و جنگ در جهان اسلام، تحریک و تبدیل سیاست اغماض به جبهه‌گیری، و معطوف کردن مسلمانان به نکات ریز تفرقه‌زا در راه به دست گرفتن سیاست‌های کلان دنیا، اشاره نمود.

مسلمانان دارای مشترکات فراوانی هستند که با تضعیف هر یک از آنها توسط دشمنان اسلام و مسلمانان باز نقاط قابل اشتراک فراوانی نظیر: دوستی پیامبر(ص)، قبله، دین، زبان، و اعمال مشترک دینی در آنها وجود دارد که ارتباط بین آنها را مستحکم نگه می‌دارد.

در کنار این مشترکات می‌توان به دیگر مشترکات مسلمانان نظیر: همسایگی کشورهای مسلمان، نزدیکی و تعامل فراوان مسلمانان باهم، و قدرتمند و سرمایه‌دار بودن کشورهای مسلمان همسایه نیز اشاره نمود. این عوامل در کنار یکدیگر، بیانگر اهمیت بسیار بالای کشورهای مسلمان می‌باشد.

اتحاد ملی و انسجام اسلامی از دیدگاه امام خمینی (ره)

اتحاد ملی و انسجام اسلامی از جمله مسائل مورد تأکید امام خمینی (ره) بوده است. ایشان در موارد بسیاری به این اصل توجه داشته و راهنمایی‌های لازم را ابراز می‌داشتند. با توجه به اهمیت مقوله فوق و جایگاهی که ایشان برای آن قائل بودند، به تبیین اندیشه‌های ایشان در این زمینه پرداخته می‌شود.

– دعوت دول اسلامی به اتحاد و انسجام: از دغدغه‌های مهم امام اتحاد دول اسلامی بود که تبعات بسیار ارزشمند و مؤثری را با خود به همراه می‌آورد. امام با تأکید بسیار این اتحاد را از کشورهای اسلامی می‌خواستند. ایشان فرمودند: «نوشتیم، دعوت کردیم سران دولت‌ها را بر این اتحاد، لکن مع الأسف تاکنون حاصل نشده است.» (صحیفه امام، ج ۹، ص ۵۴۷، ۵۸/۰۶/۲۴). «کراراً دولت‌های اسلامی را دعوت به اتحاد و برادری نموده‌ام.» (همان، ج ۲، ص ۱۳۹، ۴۶/۰۳/۱۷).

«سران دولت‌ها [ی عرب] که این اختلافات محلی جزئی را کنار بگذارند و برای اسلام و برای پیشبرد اهداف اسلام با هم هم‌فکری کنند و با هم اتحاد داشته باشند.» (همان، ج ۱۰، ص ۲۸۴، ۵۸/۰۷/۲۲).

– اهمیت جایگاه حج در انسجام اسلامی: «باید توجه داشته باشید که این اجتماع بزرگ که به امر خداوند تعالی در هر سال در این سرزمین مقدس فراهم می‌شود، شما ملت‌های مسلمان را مکلف می‌سازد که در اهداف مقدسه اسلام، مقاصد عالیه شریعت مطهره و در راه ترقی و تعالی مسلمین و اتحاد و پیوستگی جامعه اسلامی کوشش کنید.» (همان، ج ۲، ص ۳۲۲، بهمن ۱۳۴۹).

- **اتحاد گروه‌های روشنفکری اسلامی:** گروه‌های روشنفکر به عنوان صاحبان فکر و اندیشه و رهبران جامعه محسوب می‌شوند؛ از این رو، اتحاد آنها، اتحاد جوامع را در پی خواهد داشت. تبیین اندیشه‌های ناب اسلامی و تزریق آن به روح جوامع اسلامی را نیز باید از همین گروه، انتظار داشت.

«آنچه کراً تذکر داده‌ام و رمز پیروزی است؛ اتحاد گروه‌های دانشجویی و تشکیل یک گروه اسلامی ملی است در مقابل منحرفان که کوشش دارند تفرقه بیفکنند» (همان، ج ۱۰، ص ۸۰، ۵۸/۰۶/۳۱).

«فعلاً تنها هدف من ایجاد اتحاد بین تمام طبقات روحانیون است» (همان، ج ۱، ص ۲۸۴، ۴۳/۰۱/۲۵).
روحانیون با هم باید باشند. روحانی مبدأ امور است. اگر خللی بین روحانیون ایجاد شد، در ملت خلل ایجاد می‌شود (همان، ج ۶، ص ۲۸۶، ۵۷/۱۲/۱۱).

- **اتحاد بین اقشار و مردم:** «همه اقشار با هم اتحاد پیدا بکنند [و سازندگی کنند]» (همان، ج ۶، ص ۱۱۵، ۵۷/۱۱/۲۰). «ما امیدواریم که تمام این‌ها [همه طبقات؛ علما، بازاری‌ها، لشکری‌ها، کشوری‌ها و...] دست اتحاد به هم بدهند» (همان، ج ۳، ص ۳۰۹، دی‌ماه ۱۳۵۶). ایشان همچنین در مواردی دیگر به اتحاد بین روحانیت و اتحاد بین مردم نیز تأکید ورزیده‌اند.

«فعلاً تنها هدف من ایجاد اتحاد بین تمام طبقات روحانیون است» (همان، ج ۱، ص ۲۸۴، ۴۳/۰۱/۲۵).

- **دعوت به اتحاد و انسجام، پرهیز از تفرقه:** ایشان رمز حیات مسلمین را در آن دانسته‌اند: «دست اتحاد و برادری به هم دهید و از اختلافات جزئی دست بکشید تا زنده بمانید، تا احکام خداوند پایدار بماند.» (همان، ج ۲، ص ۱۳۱، ۴۶/۰۱/۲۷) و نیز فرمودند: «همه را به اتحاد و اتفاق دعوت نمایید و از اختلاف و تفرقه برحذر دارید» (همان، ج ۶، ص ۲۹۸، ۵۷/۱۲/۱۲).

در جایی دیگر، امام (ره) علاوه بر تأکید بر این امر مهم، عاملان آن را، هوشیاران سیاسی جامعه دانستند: «ان شاء الله تعالی سعی کنند این همبستگی و اتحاد را در راه پیشبرد اهداف عالی اسلام، پیوسته حفظ کنند و از اختلاف و تفرقه پرهیز نمایند و با هوشیاری انقلابی خود، توطئه‌های دشمنان اسلام را خنثی کنند» (همان، ج ۷، ص ۱۲۲، ۵۸/۰۲/۵).

«مردم را به اتحاد و یگانگی دعوت نموده و از اختلاف و تفرقه برحذر دارید.» (همان، ج ۶، ص ۳۶۸، ۵۷/۱۲/۲۰). کشور در بحران‌های سیاسی، «بیش از هر زمانی به اتحاد و اتفاق احتیاج دارد باید سعی شود که از هر اختلافی احتراز شود.» (همان، ج ۵، ص ۴۸۷، ۵۷/۱۰/۲۷).

- **اتحاد و انسجام، عامل اقتدار و موفقیت علیه دشمنان و ابرقدرت‌ها:** «فقط با فداکاری، پایداری و اتحاد دولت‌های اسلامی می‌توان از شر این کابوس سیاه استعمار [اسرائیل] رهایی یافت» (همان، ج ۳، ص ۲، ۵۲/۰۷/۱۶).

«این وحدت کلمه باعث شد که یک ملتی قیام کرد؛ و در این وحدت کلمه‌ای که این ملت دنبال کرد و قیام کرد، تمام ابرقدرت‌های عالم را زمین زد.» (همان، ج ۶، ص ۴۵، ۵۷/۱۱/۱۴) و «شما باید مردم را به اتحاد [و قیام] دعوت کنید. تا... ریشه شاه و دولت را از میان برداریم» (همان، ج ۱، ص ۲۳۸، ۴۲/۰۳/۷).

«ملت اسلام... با الهام از تعالیم نورانی و انقلابی قرآن، به خود آیند، بپاخیزند و در سایه اتحاد و یگانگی، دست استعمار و دشمنان دیرینه اسلام را از کشورهای اسلامی قطع نمایند و به آزادی، استقلال و مجد و عظمت از دست رفته خود نائل گردند.» (جهاد اکبر، ص ۶۳)

«جمعیت عرب و مهم سران این جمعیت‌ها [ای مسلمان] اگر اتحاد پیدا بکنند، شکی نیست که نه آمریکا می‌تواند در مقابل‌شان کاری انجام بدهد و نه قدرت‌ها.» (صحیفه امام، ج ۱۰، ص ۲۸۵، ۲۲/۰۷/۵۸) و «اگر این اخوت اسلامی در بین ممالک اسلامی پیدا بشود، یک قدرت عظیمی است که هیچ یک از قدرت‌های دنیا نمی‌توانند به پای آن باشند.» (همان، ج ۸، ص ۸۸، ۲۱/۰۳/۵۸)

- اتحاد و انسجام در اتخاذ سیاست مشترک: بنیانگذار کبیر انقلاب، با معرفی دشمنان مشترک مسلمانان، آنان را به اتحاد در مقابل دشمنان تشویق می‌نمودند؛ «آنها را دعوت کردیم به اتحاد بر ضد اسرائیل...» (همان، ج ۹، ص ۲۸۱، ۲۶/۰۵/۵۸) ایشان همچنین راهکار را برای حل بحران‌های سیاسی جامعه پیشنهاد می‌نمایند؛ «در این موقع حساس... بیش از هر زمانی به اتحاد و اتفاق احتیاج دارد باید سعی شود که از هر اختلافی احتراز شود.» (همان، ج ۵، ص ۴۸۷، ۲۷/۱۰/۵۷)

امام (ره)، اتحاد را درمان درد مشترک همه دولت‌ها می‌داند؛ «همه دولت‌ها درد را می‌دانند ولی توجه به درمان آن ندارند. همه می‌دانند که چون اتحاد نیست، در نتیجه، چپاولگری‌ها و غارتگری‌ها به وجود می‌آید.» (همان، ج ۹، ص ۲۵۰، ۰۵/۰۵/۵۸)

- اتحاد، عامل تغییرات مثبت و خوب در جوامع اسلامی: معمار انقلاب اسلامی در جایی وحدت را عامل اقتدار و قیام معرفی می‌نمایند؛ «این وحدت کلمه باعث شد که یک ملتی قیام کرد و در این وحدت کلمه‌ای که این ملت دنبال کرد و قیام کرد تمام ابرقدرت‌های عالم را زمین زد» (همان، ج ۶، ص ۴۵، ۱۴/۱۱/۵۷) در جایی دیگر هم وحدت را عامل سازندگی برمی‌شمرند: «با وحدت کلمه، با وحدت، فعالیت، ایران را از سر بسازید.» (همان، ج ۶، ص ۱۰۴، ۱۹/۱۱/۵۷)

در جاهایی نیز وحدت را عامل پیروزی و پیشرفت معرفی می‌نمایند: «ان شاء الله اگر این وحدت کلمه حفظ بشود که رمز پیروزی ماست، ما پیشرفت کردیم و به آخر می‌رسانیم.» (همان، ج ۶، ص ۱۹۰، ۲۹/۱۱/۵۷ و...). «رمز پیروزی ما اتحاد بود» (همان، ص ۲۷۸، ۱۰/۱۲/۵۷).

ایشان همچنین تداوم این موفقیت‌ها را منوط به حفظ همان وحدت و انسجام می‌دانند؛ «امید است... با حفظ وحدت و اتحاد کلمه موفقیت‌های بیشتری نصیب مسلمانان گردد» (همان، ج ۶، ص ۱۳۶، ۲۳/۱۱/۵۷ و...). امام (ره) همچنین اتحاد را عامل حل مشکلات می‌داند: «به اتحاد عظیم ملت خیلی امید است برای حل تمام این مشکلات.» (همان، ج ۵، ص ۳۵۳، ۱۶/۱۰/۵۷)

ایشان ثمره بزرگ اتحاد را ایجاد جامعه و حکومت اسلامی می‌دانند: «سعی کنید تا با اتحاد خویش، جامعه اسلامی به وجود آورید.» (همان، ج ۶، ص ۱۹۳، ۳۰/۱۱/۵۷)

«امید است جمهوری اسلامی ما که بر اساس اتحاد و اتفاق ملت‌های مسلمان جهان پایه‌گذاری شده، نقش مؤثری در پیشبرد اهداف عالیه اسلام و عظمت مسلمانان جهان داشته باشد.» (همان، ج ۷، ص ۱۸۰، ۵۸/۰۲/۱۱)

«امیدوارم جمهوری اسلامی ما که بر اساس اتحاد کلمه و بر مبنای انقلاب پیر ارج اسلامی و محور رژیم طاغوتی بنا شده، در همبستگی و اتفاق ملل جهان و آسایش فردا نقش مؤثری داشته باشد.» (همان، ج ۷، ص ۲۴۸، ۵۸/۰۲/۲۲)

حضرت امام بزرگترین ثمره این اتحاد و انسجام را در قدرت برتر شدن مسلمانان جهان معرفی می‌نماید؛ «برای همه مسلمین پیام من این است که با دارا بودن تمام امکانات و با جمعیت عظیمی که مسلمین دارند و با ممالک کثیری که تحت سلطه قدرت آنهاست، آنها با هم اتحاد کنند؛ اگر متحد شوند، هیچ یک از ابرقدرت‌ها، قدرت این‌که به آنها تجاوز کنند ندارند.» (همان، ج ۴، ص ۴۴۴، ۵۷/۰۸/۲۰)

- **آسیب‌شناسی اتحاد و انسجام ملی و اسلامی:** امام (ره) کسانی را به عنوان عاملان تفرقه معرفی می‌کنند که اتحاد ذاتی مسلمانان را به خطر می‌اندازند. از این‌رو، می‌فرمایند: «اتفاق کلمه داشته باشید که اگر این پایگاه اتفاق کلمه را از شما گرفتند بدانید که شکست می‌خورید.» (همان، ج ۵، ص ۵۱۶، ۵۷/۱۱/۱)

«اختلاف و تفرقه، سرچشمه تمام بدبختی‌ها و اسارت‌هاست.» (همان، ج ۱۰، ص ۸۰)

ایشان عامل این تفرقه را خائنان معرفی نموده: «دست‌های خائن اجنبی و عمال اجنبی ما را از شما جدا کردند [مدرسه‌ای‌ها و دانشگاهیان]. بین ما و شما اختلاف انداختند؛ [و] آنها از این اختلاف نتیجه‌ها بردند.» (همان، ج ۶، ص ۳۵۰، ۵۷/۱۲/۱۷)

امام (ره) همچنان در همان نوک پیکان تفرقه خائنان را نشانه گرفته به سمت دو قشر روشنفکر حوزه و دانشگاه معرفی می‌نمایند.

از دیگر موانع این اتحاد سیاست‌های گول‌زننده دشمنان است. آنها با نام اتحاد، اما در سطح خرد، کشورهای اسلامی را گروه گروه علیه هم متحد می‌کنند. امام (ره) می‌فرمایند: چرا باید دول اسلامی غافل باشند؟ چرا این‌ها باید اتحاد سه جانبه درست کنند در مقابل آنها، آنها اتحاد درست کنند در مقابل این‌ها. (همان، ج ۱، ص ۳۷۸، ۴۳/۰۶/۱۸)

- **اسلام، هدف و عامل اصلی وحدت و انسجام اسلامی:** «امروز که ما به خط "الله" قدم به قدم به هدف نزدیک‌تر می‌شویم، باید همه را به اتحاد و برابری و برادری دعوت کرده و نقاط حساسی را که مردم به خاطر آن، خود را جلو رگبار گلوله شاه قرار می‌دهند، نشان دهیم.» (همان، ج ۳، ص ۴۴۷، ۵۷/۰۶/۰۱)

«تکلیف الهی و وجدانی است که با اتحاد کلمه بدون هراس از قدرت‌ها و ابرقدرت‌ها، هدف اسلامی خود را تعقیب [کنند].» (همان، ج ۴، ص ۳۵۱، ۵۷/۰۸/۱۶) و «از خدای تعالی عظمت اسلام و مسلمین و اتحاد و اتفاق آنان را در راه تحقق بخشیدن به اهداف عالیه پیامبر اکرم خواستارم.» (همان، ج ۶، ص ۴۱۵، ۵۸/۰۱/۰۷)

«هدف اسلام است، استقلال مملکت است، طرد عمال اسرائیل است، اتحاد با کشورهای اسلامی است.» (همان، ج ۱، ص ۲۶۷، ۴۳/۰۱/۲۱)

«برنامه ما، برنامه اسلام است، وحدت کلمه مسلمین است، اتحاد ممالک اسلامی است. برادری با جمیع فرق مسلمین است... در سراسر جهان مقابل صهیونیست، مقابل اسرائیل مقابل دول استعمارطلب... (همان، ۱۳/۰۳/۴۳). اسلام، عامل دوستی ملت‌های مسلمان است. اسلام یک ملت واحده است و ممالک اسلامی مثل محله‌های یک شهر به هم نزدیکند. (همان، ج ۱۰، ص ۴۸۵، ۱۴/۰۸/۵۸)

ج- تأثیر تفکر بسیجی بر اتحاد مسلمانان

تفکر بسیجی ویژگی‌ها و کارآیی‌هایی دارد که در قسمت‌های پیش‌بدان اشاره شد. هریک از ویژگی‌هایی که ذکر شد به نوبه خود ارزشمند و مولد جریان‌ات مهمی در جامعه می‌گردد؛ زیرا مبنای اندیشه‌ای آن، تفکر ناب اسلامی است که باعث قوام هر چه بیشتر آن می‌شود. برخی از این ویژگی‌ها در تحقق هرچه بیشتر اتحاد مسلمین مؤثر است که آرمان بلندی است در تحقق و نیل به آرمان‌های عظیم اسلامی. در این قسمت، به تأثیرات این تفکر مهم و ریشه‌دار در ایجاد اتحاد بین مسلمین پرداخته می‌شود؛ زیرا مدنظر هر دوی آنها دین اسلام است. اسلام آرمانی است که بسیجی با استمداد به آن به تکاپو می‌پردازد و مسلمانان نیز با اتکاء به آن با همان آرمان زندگی می‌کند.

ج-۱) نقش باور ناب اسلامی به عنوان اندیشه مسلمانان و بسیجیان در اتخاذ سیاست‌های درست، هماهنگ و همگرا

اسلام مملو از احکام، قواعد و الگوهای زندگی است و برای سعادت انسان در جزئی‌ترین مسائل نیز احکامی وضع نموده؛ انسان دیندار نیز با اتکاء به قدرت مطلق الهی همواره از اعتماد به نفس بالا و اندیشه پویا و وسیعی برخوردار می‌باشد. شاید بسیاری از گروه‌هایی که به فعالیت می‌پردازند به حداقل تغییرات یا دستاوردی رضایت داده و پس از تأمین خواسته‌ها از فعالیت دست بردارند. اما انسان مسلمان همواره اهداف بلند و ارزشمندی دارد، خستگی بر نمی‌تابد و همواره تلاشگر و فعال است. بسیج نیروی یکپارچه‌ای است؛ یعنی، همان مطلوبی که، ائمه ما می‌خواستند ملت‌ها را با هم بسیج و یکپارچه کنند تا آسیب‌پذیر نباشند. (امام خمینی (ره)، نرم افزار روح الله ۲، صحیفه امام، سخنرانی ۱۴/۰۸/۵۹)

و تا هر جا که اسلام و آرمان‌های اسلامی مدنظر باشد حدود مرزهای فکری و فعالیتی آن است، هر چند این مرز چندین کشور یا قاره را در برگیرد. زیرا بسیج نوع اعلی و «معراج اندیشه پاک اسلامی است» (همان، ج ۲۱، ص ۱۹۴، ۲/۰۹/۶۷)؛ نه تنها مکان، که این تفکر زمان را هم درنوردیده و فرازمانی اندیشیده و عمل می‌کند، همان‌طور که «در صدر اسلام بوده... در اسلام سابقه داشته» (همان، ۲۵/۰۱/۶۴). شخص پیامبر (ص) بانی و رسول این دین الهی نیز به آن اقدام نمودند، ایشان مردم را در مسجد بسیج می‌نمودند. (همان، ج ۱۸، ص ۵۳، ۲۵/۰۵/۶۲) از این رو امام خمینی (ره) فرمودند: بسیجیان جهان اسلام باید به فکر ایجاد حکومت بزرگ اسلامی باشند (همان، ج ۲۱، ص ۱۹۵، ۲/۰۹/۶۷). ایشان همچنین فرمودند: جنگ ما، جنگ عقیده است و در این جنگ اعتقادی باید بسیج بزرگ سربازان اسلام را در جهان به راه انداخت. (همان، ج ۲۱، ص ۸۷) تا این که کلمه اسلام اعتلا یابد.

واحد بودن منشأ فکری در تفکر بسیجی و اندیشه مسلمانان از ریشه اسلام است که باعث می‌شود برای اتخاذ سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و فردی به آن رجوع کنند، با توجه به واحد بودن مبنا، در عمل نیز نزدیکی و قرابت فراوانی بین آن‌ها ایجاد خواهد شد که به همگرایی و هماهنگی بیشتر آن‌ها منجر خواهد شد.

امام (ره) همچنین وضع بد دول اسلامی را دوری از قرآن کریم دانسته، خطاب به جوانان ارزشمند مسلمان می‌فرماید: «ملت‌ها را آگاه سازید و نقشه‌های شوم و خانمان‌سوز استعمارگران را برملا نمایید. در شناسایی اسلام بیشتر جدیت کنید...» و [در] پیشبرد آرمان‌های بزرگ اسلام بکوشید. (همان، ج ۲، ص ۴۳۹) و نیز می‌فرماید: «اسلام واقعی که عامل وحدت و تحرک کلیه فرق مسلمین در مقابل بیگانگان است و ضامن سیادت و استقلال ملل مسلمان و کشورهای اسلامی می‌باشد.» (همان، ج ۲، ص ۴۸۸)

ج-۲) تأثیر کلان‌اندیشی و پرهیز از جزئنگری‌های کم‌اهمیت در جلوگیری از تفرقه

تعالیم اسلام همواره مخاطب همگان است و به همین نسبت همه مخاطبان به قدر شعور خود از آن بهره می‌برند؛ از این‌رو، در تفکر بسیجی نیز به جای اعمال سلیق ریز و جزئی که گه‌گاه انسان را از نیل به اهداف بلند باز می‌دارد، در عین توجه به جزئیات الزامی، به مسائل و موضوعات و اهداف کلان می‌اندیشد و جایگاه خود و اهداف خود را بررسی نموده، سیاست‌های لازم را اتخاذ می‌نماید. این نگاه، مانع از پذیرفتن جزئیات ریز غیرقابل اعتنا می‌شود، در مقایسه با اهداف کلی و مهم، که گاهی بسیاری از جزئیات را هم می‌توان قربانی آن نمود. بسیجی در راه این اهداف حتی از جان خود نیز که در جای خود بسیار مهم است، صرف‌نظر می‌کند. امام (ره) فرمود: «الآن بر رؤسای اسلام، بر سلاطین اسلام، بر رؤسای جمهور اسلام، الآن تکلیف است که این اختلافات جزئی موسمی را که گاهی دارند... کنار بگذارند، عرب و عجم ندارد، ترک و فارس ندارد... باید آنها هم تبع اسلام باشند» (نرم‌افزار روح الله ۲، امام (ره)، صحیفه امام)، حل مشکلات جهان اسلام مقوله‌ای است که امام (ره) شدیداً به آن توجه داشتند: «برای فقرا و مستمندان کشورهای اسلامی فکری کنید، برای آزادی سرزمین اسلامی فلسطین از چنگال صهیونیسم، دشمن سرسخت اسلام و انسانیت، چاره‌اندیشی کنید.» (همان، ج ۲، ص ۳۲۲-۳۲۳)

ایشان معتقد بودند که دانشمندان اسلامی برای بیداری ملت‌ها می‌توانند گام‌های مؤثری بردارند و با اهداف اسلامی، اختلافات را کنار بگذارند (همان). ایشان همچنین نقش سران کشورهای اسلامی را در این مقوله مهم می‌دانند و می‌فرمایند: «اگر سران کشورهای اسلامی از اختلافات داخلی دست بردارند و با اهداف عالی‌ه اسلام آشنا شوند و به سوی اسلام گرایش پیدا کنند، این‌گونه اسیر و ذلیل استعمار نمی‌شوند» (همانجا). ایشان عامل تفرقه در بین مسلمین و سران ممالک اسلامی را پنجه‌های خبیث استعمار می‌دانند که تمسک به قرآن و اسلام را تنها راه ایستادگی در برابر آن برمی‌شمرد. (همان، ج ۲، ص ۴۶۰)

ج-۳) تأثیر مثبت اندیشی در از بین رفتن تبلیغات و بهانه‌تراشی دشمنان و بغض و کدورت‌ها

نگاه مثبت و خوب به همه چیز باعث ایجاد فضای اعتماد به نفس و تکیه کردن به هم می‌شود و فضایی گرم و صمیمی را به ارمغان خواهد آورد. نسبت به شرایط و سختی‌ها و کاستی‌ها، امیدوار بودن و دنبال مقصر نگشتن و نگاه مهربان داشتن به همه، باعث از بین رفتن بغض و کدورت می‌شود. مسلماً وقتی این نگاه بین مسلمانان حاکم باشد، بهانه‌ای برای ایجاد اختلاف به وجود نخواهد آمد یا دشمنان با تمسک به آن و کم‌رنگ و پررنگ کردن آن نزد دو طرف درگیر مسلمان، نمی‌توانند نسبت به آن استفاده‌های تبلیغاتی و موزیانه خود را ببرند و حضور خود را برای رسیدن به آرامش در آن‌ها ضروری بدانند.

مسلمانان با تفکر بسیجی، می‌توانند خودی و غیرخودی را شناخته، نسبت به غیرخودی موضع بگیرند و به خودی با نگاهی مثبت و مهربان بنگرند و از اشتباهات آن چشم‌پوشی نموده دشمن را خلع سلاح نمایند. از نظر امام (ره)، تبلیغات غرب در عموم کشورهای اسلامی ایجاد یأس کرده بود؛ اما با نهضت اسلامی، مسلمین از این سیطره نجات می‌یابند و به نجات و تحقق آمال‌شان نائل می‌گردند (همان، ج ۵، ص ۲۶۶). ایشان به روشن کردن اذهان و تبلیغات درست در مقابل تبلیغات نادرست و خصمانه دشمنان پیشنهاد اکید می‌نمایند (همان، ج ۴، ص ۶۶۴)؛ زیرا دشمن با تبلیغات خود بر هویت و جمیع مفاخر اسلامی قلم سیاه کشیده بود (همان، ج ۱، ص ۴۰۹).

ج-۴) تأثیر هماهنگی و سیاست‌های یکسان در پیشرفت و رشد اقتصادی

با توجه به این که جامعه جهانی به سمت جهانی شدن می‌رود و بسیاری از سیاست‌های مهم دنیا در همه کشورها انعکاس و تأثیرات خود را به جا می‌گذارد، باید توجه داشت که جمعیت زیاد مسلمانان، بزرگترین قدرت است، در صورتی که با سیاست‌های یکسان به آن اقتدار بخشید و جایگاه قدرتمندی در دنیا پیدا کرد. ملتی که مشترکات بسیاری دارند مسلماً در اتخاذ سیاست‌های مشترک نیز نقاط مشترک فراوان و همخوانی خواهند یافت که نبض اقتصاد و پیشرفت دنیا را در دست خواهد گرفت. همچنان که، در همه این‌ها نخبگان مختلفی یافت می‌شوند که می‌توانند تأمین‌کننده نیازهای همدیگر و مکمل هم باشند.

امام (ره) حتی پیش از انقلاب در تاریخ ۱۲/۶/۴۱، فرمودند: «موقعی که اختلافاتی بین همان کشورهای اسلامی و یهود به وجود می‌آید، چاره‌ای جز جانبداری از حکومت‌های اسلامی ندارم» (همان، ج ۱، ص ۷۷). ایشان همچنین همواره آنها را مخاطب قرار داده و اتخاذ سیاستی درست و همگام را به آنها گوشزد می‌نمود (همان، ج ۱، صص ۳۷۶ و ۳۷۷)؛ به عنوان مثال در پیام به سران دولت‌های اسلامی و ملل مسلمان، مسلمانان جهان را برای مبارزه با صهیونیسم فراخوانده است (همان، ج ۳، ص ۱)، و در جایی دیگر وحدت‌رویه در مقابله علیه استعمار و صهیونیسم را به عنوان مشی و وظیفه واحد سیاسی کشورهای اسلامی و عربی معرفی می‌نماید (همان، ج ۳، ص ۴). ایشان فرمودند: «ایران خود را همگام با برادران مسلمان کشورهای عربی دانسته و خود را در تصمیم‌گیری‌های آنان شریک می‌داند» (همان، ج ۶، ص ۴۱۰). همچنین مسلمانان را به همکاری و مخالفت دول اسلامی علیه دشمنان اسلام دعوت می‌کند و حتی خرید و فروش و هر نوع ارتباطی را

با آنها طرد می‌کند (همان، ج ۲، ص ۱۳۹)، و نیز «با هم دست برادری بدهند و مجتمعاً در مقابل غرب بایستند غرب را عقب بزنند. بعد در بین خودشان یک حکومت آرام [ایجاد کنند]» (همان، ج ۱، ص ۳۸۴). «بر ملت‌های اسلامی لازم است در حج، اولاً: از مسائل اساسی اسلام و ثانیاً: در مسائل خصوصی کشورهای اسلامی تبادل نظر کرده ببینند بر برادران مسلمان آنها چه می‌گذرد» (همان، ج ۲، ص ۳۲۴). قطع ریشه استعمار و استعمارگران، سیاست مهمی است که ایشان عموم ملت اسلامی را به آن فرا می‌خوانند (همان، ج ۲، ص ۳۲۶).

ج-۵) تأثیرات ایجاد اقتدار در ایجاد اعتماد به نفس فراگیر و بی‌تأثیر دیدن تهدید دشمنان

امام (ره) می‌فرماید: «امیدوارم که مسلمین و ملت‌های اسلامی همان‌طور که دستور اسلام و قرآن مجید است با هم برادر باشند و نسبت به دشمنان انسانیت [و] کشورهای اسلام، با شدت و قدرت رفتار کنند و این حاصل نمی‌شود الا به این که از اختلافات جزئی، که بین دولت‌ها هست، دست بردارند و مثل برادر هم باشند» (همان، ج ۹، ص ۲۷۳)، و «اگر هفتصد میلیون مسلم با این کشورهای عریض و طویل، رشد سیاسی داشتند و با هم متحد و متشکل شده در صف واحد قرار می‌گرفتند، برای دولت‌های بزرگ استعمار ممکن نبود که در ممالک آنها رخنه کنند» (همان، ج ۲، ص ۳۲۳).

ج-۶) تأثیر عمل‌گرایی و وحدت در رسیدن به اقتدار و آرمان‌های ملل اسلامی

امام (ره) می‌فرماید: «اگر ما بنا بود که بنشینیم تا برای ما دولت‌ها کار بکنند، حالا باز همان عقب‌ماندگی را داشتیم» (همان، ج ۶، ص ۵۰۳)، و این یعنی، با وارد شدن به میدان، پیروزی به دست می‌آید. پس ملت‌ها باید قیام کنند.

و نیز می‌فرماید: «همبستگی بزرگ اسلامی که در رأس تمام همبستگی‌ها است، ملت‌های اسلامی را باید با آن، چنان وحدت بخشد که هیچ دولت اجنبی خیال سلطه بر کشورهای اسلامی را به سر نپرورد» (همان، ج ۷، ص ۴۲۳). ایشان می‌فرماید: «اگر این اخوت اسلامی در بین ممالک اسلامی پیدا بشود، یک قدرت عظیمی است که هیچ یک از قدرت‌های دنیا نمی‌توانند به پای آن باشند» (همان، ج ۸، ص ۸۸). «امیدوارم که مسلمین و ملت‌های اسلامی همان‌طور که دستور اسلام و قرآن مجید است با هم برادر باشند و نسبت به دشمنان انسانیت [و] کشورهای اسلام، با شدت و قدرت رفتار کنند و این حاصل نمی‌شود الا به این که از اختلافات جزئی، که بین دولت‌ها هست، دست بردارند و مثل برادر هم باشند» (همان، ج ۹، ص ۲۷۳). ایشان همچنین وحدت را عامل آگاهی دول اسلامی دانسته که دست استعمار را از ذخایر و منابع آنها کوتاه می‌کند (همان، ج ۱، ص ۳۷۶)، و تفرقه را باعث ضعف در سیاست می‌داند که پای استعمارگران را باز می‌کند (همان، ج ۱، ص ۳۷۷).

نتیجه‌گیری

این مقاله درصدد تبیین نقش تفکر بسیجی در تحقق اهداف اتحاد ملی و انسجام اسلامی از منظر حضرت امام خمینی (ره) بود. از این رو، با تعریف و تبیین ماهیت هدفمند آن در حل مشکلات ملت‌ها، ایجاد وحدت و

ممانعت از اختلاف با نیروی نظامی فراگیر و آرمان‌های نشأت گرفته از اندیشه‌های ناب اسلامی، با قابلیت کاربرد طولانی مدت و عامل اقتدار نام برده شد، که تقویت تفکر بسیجی در بهره‌مندی آن در دنیای اسلام - در داخل و خارج - مطلوب ایشان بود.

از جمله مشخصه‌های بسیار مفید تفکر بسیجی در این راستا: کلان‌اندیشی، پرهیز از جزءنگری، مثبت‌اندیشی، ایجاد اقتدار، توجه به همگرایی، از بین بردن بغض، اهمیت دادن به هم، هماهنگی در اتخاذ سیاست یکسان، اتحاد و انسجام‌آفرینی است که ثمرات ارزشمندی چون اقتدار و خودباوری را به ارمغان می‌آورد که بزرگترین سلاح در مقابل دشمنان است. از این رو باعث شده دشمنان در مقابل آن، سراغ حربه به انفعال کشاندن مسلمانان بروند.

سپس موقعیت برجسته و استراتژی مسلمانان در دنیا بیان گردید که آنها را از جایگاه قدرتمندی در دنیا برخوردار می‌سازد؛ نظیر: فراوانی جمعیت، مشترکات بسیار (مثل دوستی پیامبر خاتم، دین و...)، همسایگی، نزدیکی و تعامل فراوان، قدرت و سرمایه. این عوامل، دشمنان را به فعالیت‌های زیرپوستی بسیاری در از بین بردن این اتحاد واداشته است.

سپس نقش تفکر فعال و پویای بسیجی در رسیدن به این اتحاد تبیین گردید که مشتمل بر این موارد است: نقش باور ناب اسلامی در اندیشه بسیجیان باعث اتخاذ سیاست‌های درست، هماهنگ و همگرا؛ تأثیر کلان‌اندیشی و پرهیز از جزءنگری در جلوگیری از تفرقه؛ تأثیر مثبت‌اندیشی در از بین بردن تبلیغات و بهانه‌تراشی دشمنان و بغض و کدورت‌ها؛ تأثیر هماهنگی و سیاست‌های یکسان در پیشرفت و رشد اقتصادی؛ تأثیر ایجاد اقتدار در ایجاد اعتماد به نفس فراگیر و بی‌تأثیر دیدن تهدید دشمنان؛ و تأثیر عمل‌گرایی و وحدت در رسیدن به اقتدار و آرمان‌های ملل اسلامی.

کلام آخر این‌که برای تحقق آرمان بلند اتحاد و انسجام ملی و اسلامی، اساسی‌ترین تفکر، بسیجی بودن و بسیجی اندیشیدن می‌باشد.

منابع و مآخذ

- قرآن کریم
- بختیاری حسن، ۱۳۸۳، *آشنایی با بسیج*، معاونت آموزش و مدیریت پژوهش و تألیف نیروی مقاومت بسیج، چاپ دوم، تهران
- خمینی، روح الله، ۱۳۸۳، *جهاد اکبر*، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- *سخنرانی رهبری*، ویژه اردوی یاوران علی (ع)
- شعبانی ناصر، ۱۳۸۶، *نحوه جذب، سازماندهی و به‌کارگیری نیروهای مردمی در ایران و جهان*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده دافوس
- *صحیفه امام (مجموعه ۲۲ جلدی بیانات، پیام‌ها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها)*، (۱۳۸۵)، چاپ چهارم، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- عمید، حسن، ۱۳۸۶، *فرهنگ عمید*، انتشارات امیرکبیر، چاپ سی و هفتم، تهران
- معین، محمد، ۱۳۷۱، *فرهنگ معین*، انتشارات امیرکبیر، چاپ هشتم، تهران

سایت‌ها

sal۸۶.blogfa.com	حمزه بجنوردی، <i>راهکارهای تقویت اتحاد ملی و انسجام اسلامی</i>
sarmayeh.net	سایت سرمایه
magiran.com	روزنامه رسالت ۸۷/۴/۱۷
shshsbnews.com	پایگاه خبری شهاب